

die eilanden gezonden – leider van de *party* was de Deense parelvisser die, zoals in hoofdstuk 1 vermeld, in juli '42 op Jamdena, het grootste van de Aroe-eilanden, op verkenning was geweest. Adjunct-leider was de Nederlandse sergeant J. A. Blok – er waren voorts, behalve nog de bemanning die uit vijf Indonesiërs bestond, een Australische marconist, een Australische sergeant en een Brits-Indiër aan boord.

Eind juli werd van de *party* het laatste radiobericht ontvangen. Men moet aannemen dat zij in Japanse handen is gevallen en dat alle leden zijn geëxecuteerd.

★

Wij constateren dat de operaties die ook in de eerste maanden na de reorganisatie van Quéré's dienst ondernomen zijn, mislukt zijn. Dat is een constatering achteraf. In die tijd zelf kòn men de conclusie dat het met alle *Tiger*-operaties was misgegaan, eenvoudig niet aanvaarden. Zeker, men hoorde niets van of over de uitgezonden *parties* (behoudens dan de gewantrouwde berichten van Bergsma), maar dat hoefde, zo werd gemeend, niet te betekenen dat zij in Japanse handen waren gevallen. 'Wij hebben thans zeven groepen op Java', schreef Salm in zijn rapport over de maand september '43, 'gedeeltelijk met, gedeeltelijk zonder radio', en voorts: 'Met twee der groepen op Java is het radio-contact hersteld. De mogelijkheid bestaat echter dat deze groepen niet vrij zijn'¹ – dat waren zij inderdaad niet. En in een in dat rapport voorkomend 'overzicht van wat gedaan en bereikt is', werd herhaald: 'Er zijn zeven groepen in Java.'²

Er was er in werkelijkheid niet een.

Van der Plas meende dat zich, wat *Nefis III* betrof, in elk geval een keer ten goede had afgetekend. 'De *Nefis*-zaken', zo schreef hij in oktober aan van Mook, 'worden op het ogenblik bevredigend behandeld. Brouwer, al kent hij Indië weinig, is een eminent man en van der Veen en ik zorgen èn voor de persoonlijke verhouding met de a.s. agenten èn voor de met hen samengestelde plannen, waarbij voor de streken die ik ken, van persoonlijke kennis gebruik gemaakt kan worden. Het terugkomen naar de kust van een agent' (Srinojo) 'die, door mij geïnstrueerd, drie dagen in Oost-Java heeft rondgezworven, bewijst dat dit nog mogelijk

¹ 'Maandrapport *Nefis*, september 1943', *Enq.*, dl. VIII b, p. 119. ² A.v., p. 120.